

ردیف دوره‌ی عالی

برای سنتور

چپ‌کوک

استاد فرامرز پایور

مؤسسه‌ی فرهنگی-هنری ماهور

تهران ۱۳۸۶

فهرست

شور	۱۳
ابوعطا	۳۹
افشاری	۶۰
دشتی	۸۱
نوا	۱۰۷
بیات ترک	۱۳۱
سه گاه	۱۵۴
بیات کرد	۱۸۴
همایون	۲۰۲
اصفهان	۲۲۷
چهارگاه	۲۵۲
ماهور	۲۷۹

مقدمه

انگیزه‌ی تهیه و انتشار کتاب حاضر: اولاً آشنا نمودن نوازندگان سنتور با گوشه‌هایی از دستگاه‌های موسیقی ملی ایران است که در ردیف سنتور استاد ابوالحسن صبا ذکر نشده، ثانیاً آموزش مضرب‌های مختلف سنتور است که قبلاً در دسترس نبوده، و بالاخره مهارت‌یافتن علاقه‌مندان به این ساز در نواختن آوازهای ایرانی در کوک‌های دیگر است که مهم‌ترین آنها بعد از راست‌کوک همین چپ‌کوک است.

متأسفانه هنوز تعریف جامع و مستدلی برای اصطلاحات راست‌کوک و چپ‌کوک ارائه نشده و عجلتاً کافی است بدانید اجرای دستگاه‌ها در گام راست‌کوک یعنی همان کوک‌هایی که استاد ابوالحسن صبا برای نوشتن ردیف سنتور خود انتخاب کرده و برای همراهی با صدای آقایان است. در این کتاب دستگاه‌ها به اصطلاح در گام‌های چپ‌کوک نوشته شده که برای همراهی با صدای خانم‌هاست.

چون هدف از انتشار این کتاب، تدوین یک ردیف کامل، شامل تمام گوشه‌های دستگاه‌های موسیقی ملی نیست برای اجتناب از قطور شدن آن سعی شده است از تکرار قسمتی از گوشه‌هایی که در ردیف سنتور استاد صبا نوشته شده تا حد امکان خودداری شود. البته احتراز از ذکر درآمد آوازها و همچنین بعضی از گوشه‌های مهم دستگاه‌ها مقدور نبود و اجرای آنها هم برای تنوع و نیز آشنایی هنرجویان به طرق دیگر ذکر شده است. ناگفته نماند که بعضی گوشه‌ها، از ردیف استادان متقدم، از جمله میرزا عبدالله، میرزا حسینقلی، عبدالله دوامی و موسی معروفی الهام گرفته و اقتباس شده‌اند ولی به تکنیک و مضرب مخصوص سنتور برگردانده شده‌اند.

اگرچه در تدوین این کتاب دقت زیادی برای مشخص کردن کشش نت‌ها و سکوت‌ها و غیره به عمل آمده ولی لازم به تذکر است که اصولاً موسیقی ایرانی احساسی است و در احوالات مختلف به صورت‌های متفاوت و متنوع عرضه می‌شود و همین موضوع مبداء بداهه‌نوازی در موسیقی ماست و ثابت بودن گوشه‌ها فقط در مواقع یادگیری آنها لازم و ضروری است. بنابراین، مطالب این کتاب، بعد از فراگرفتن از روی نُت باید از طریق گوش کردن به اجرای استادان فن درک شود و حتی المقدور از فرم (کتابی)‌زدن باید پرهیز کرد.

فرامرز پایور